

Proposition om feministisk folkbildning

Inledning

Sverige är inte ett jämställt land. Visserligen har kvinnors kamp historiskt haft framgångar och ojämlikheten är i stort sett inte längre sanktionerat via lagstiftning. Men mycket återstår att göra. Det vet vi. Trots omfattande kunskap går utvecklingen inte alltid åt rätt håll. Och framför allt går förändringen för långsamt.

Vad är då problemet? Det finns mycket kunskap om hur det faktiskt ser ut. Det finns en välutvecklad teoribildning. Flera av de politiska partierna titulerar sig som feministiska och på ytan finns det inget starkt motstånd. Men likväl finns det hinder för förändring, ett motstånd som sällan är öppet och endast undantagsvis bärs upp av synliga förespråkare. Motståndets mekanismer är subtila. De finns såväl i samhällets institutioner som inom oss själva.

Idag har vi en struktur där offentliga institutioner formulerar övergripande jämställdhetsmål för sina verksamheter. Vi har också en jämställdhetslag som ska främja kvinnors och mäns lika rätt i arbetslivet. Dessa jämställdhetsmål formuleras alltmer ambitiöst men ändå räcker det inte.

Retorik och praktik

Det finns ett stort glapp mellan mål och verklighet och det visar tydligt att den officiella jämställdhetspolitiken inte har förmått att i grunden utmana ojämlikhet, orättvisor och diskriminering. Det finns flera orsaker till det här glappet. Det kan handla om att det saknas ekonomiskt resurser, att frågan har låg status eller att vi lätt kan konstatera att det ser ut på ett visst sätt men har betydligt svårare att se vad vi ska göra åt det.

Det finns också ett glapp mellan den *formella* och den *reella* jämställdheten. Trots en i många avseenden progressiv lagstiftning återstår mycket att göra på områden som inte riktigt går att komma åt via lagen. Dessutom är skillnaden stor mellan kunskapsproduktionen inom mindre grupper och motsvarande medvetenhet bland en större allmänhet.

Det är den skillnaden som folkbildningen kan överbrygga och det är just i mötet mellan teori och praktik som aktivismen kan utvecklas. Det är här folkbildningen har sin roll.

Den offentliga politikens gränser

En del av den förändring som krävs för att stärka kvinnors självständighet handlar om att bekämpa dolda strukturer, föra upp dem i ljuset, avslöja dem och sedan utmana dem. Ett arbete som till stor del måste göras utanför de rådande politiska institutionerna och med hjälp av andra verktyg.

De officiella politiska institutionerna fångar inte upp alla områden där kön är av avgörande betydelse för människors vardag. Det är svårt att lagstifta bort attityder och beteenden som vi alla mer eller mindre är bärare av. En aldrig så ambitiös jämställdhetslag förmår t.ex. inte att komma till rätta med de löneskillnader som uppstår därför att män inte tar sin del av omsorgsansvaret. Det räcker inte med fler kvinnor i beslutande organ så länge kvinnors åsikter värderas lägre än männens. Det saknas verktyg för att motverka ojämlikhet och

förtryck i relationer. Vi saknar politiska redskap för att komma åt den ständigt pågående könskonstruktionsprocessen inom skolan och barnomsorgen. En process som formar små flickors och pojkars könsidentitet, vilket i sig innefattar att pojkar och män ges ett annat värde än flickor och kvinnor. Politiken förmår inte heller nå maktojämligheten inom företagsvärlden och finansmarknaden. De politiska verktygen är otillräckliga för att komma åt könsdiskriminerande reklam, porr, prostitution och sexualiserat våld.

Politiken begränsas även av vilken verklighetsbild som ges utrymme. Vems historia som berättas, vilka frågor som ställs av vem och till vem. Hela tiden finns den manliga normen som kuliss. Den avgränsar vad som är möjligt att definiera som politik, problem eller som en samhällsfråga. Frågor om könsmaktordningen och kvinnors villkor förpassas ofta till den privata sfären. Den sfär dit politiken inte anses ha tillträde. Politiska problem görs om till individualpsykkologiska symptom. Maktfrågor framställs som enskilda kvinnors brister i beteendet, t.ex. påståendet att ”kvinnor inte kan ta för sig i löneförhandlingarna”. Inte sällan bortförklaras ojämlikheten med kultur. Att unga kvinnor fortfarande gifts bort mot sin vilja förklaras av kultur och tradition i vissa grupper. Därmed exkluderas dessa kvinnor från att omfattas av jämställdheten. Bortförklaringarna är många och fantasifulla och bakom döljer sig en ovilja att se verkligheten såsom den faktiskt är.

En verklig förändring måste bygga på medvetenhet utifrån ett strukturellt maktperspektiv. Det är själva strukturen som måste utmanas. Det räcker inte att försöka lindra dess konsekvenser. Om illusionen om det jämställda Sverige hålls vid liv, hålls samtidigt kraven på genomgripande förändringar tillbaka.

Därför behövs en feministisk folkbildning

Arbetet för reell jämställdhet måste bedrivas inom samhällets samtliga sfärer och inkluderar självklart hbt-, antirasim- och funktionalitetsperspektiv från början. Idag behövs ett nytt feministiskt folkbildningsprojekt med syftet att föra ut kunskap och skapa handling, med kvinnors egen verklighetsbeskrivning och egna strategier som grund. Ansvaret för folkbildningen är allas men det verkliga arbetet, ”görandet”, måste ske i medlemsgrupper och avdelningar runt om i landet. Det är där studiecirkelarna, utbildningarna och seminarierna ska växa fram. Kunskap hör ihop med handling. Vi handlar utifrån vår kunskap och genom handlandet når vi nya kunskaper.

Styrelsen föreslår kongressen besluta

- - Att ge styrelsen i uppdrag att utarbeta en flerårig plan för den feministiska folkbildningen i syfte att stärka en handlingsinriktade verksamhet för att bryta könsmaktordningen.
- - Att planen ska innehålla utbildningspaket med sammanställning av material och utbildning av cirkelledare. Syftet ska vara att inspirera till ny verksamhet som breddar och fördjupar kunskaperna om könsmaktordningen.
- - Att styrelsen, inom ramen för folkbildningen, arrangerar seminarier och föreläsningar för att stimulera till och delta i den offentliga debatten

